

Kees Hulst schittert als verknipte klerk in 'Tirza'

Toneel Theater Tirza door het Nationale Toneel. Gezien 5/3 Koninklijke Schouwburg, Den Haag. Tournee t/m 12/6. Inl: nationaletoneel.nl

Door WILFRED TAKKEN

Eerder dan in de roman voel je dat er iets niet in orde is met Jörgen Hofmeester. Al vroeg in de toneelversie van *Tirza* grijpt Hofmeester naar de keel van zijn teruggekeerde vrouw, en houdt zijn dochter te stevig vast. En hoe stuitend zijn elitarisme en racisme zijn, wordt in het theater onderstreept door het gelach uit de zaal.

In de roman van Arnon Grunberg zit je vooral in het hoofd van Hofmeester, en dan valt minder snel op hoe verknipt hij is. Op toneel zie je dat sneller. Het effect blijft hetzelfde: een saai, levensonbekwame intellectueel wordt achtereenvolgens beroofd van vrouw, werk, geld en dochter, en pleegt een onverwachte gruwdaad. Omgaan met het beest, en met de angst voor verlies en voor

het vreemde. Daar gaat het over. En hoe verder te leven als de tijd van grote verwachtingen voorbij is.

Het Nationale Toneel bewerkte het meesterwerk van Grunberg tot een glashelder toneelstuk, met ruimte voor flashbacks – doorgaans met close-ups op videoscherm – en korte, verhalende passages waarvoor hoofdrolspeler Kees Hulst zich tot de zaal richt.

In een vlakke van zand staat een rudimentair huisje van acht laten, met daarbij een ijskast en wat stoelen. Kees Hulst speelt op indrukwekkende wijze Jörgen Hofmeester. Hij speelt al decennia lang toneel, maar in deze rol kan zijn talent zich voor het eerst ten volle manifesteren: zijn harkerige klerkenhouding, zijn lange stelten, zijn deadpan, zijn droge gevoel voor humor. Vooral zijn tirades tegen de vriend van Tirza, in wie hij de terrorist Mohammed Atta herkent, zijn erg geestig.

Ariane Schluter bouwt de rol van Hofmeesters vrouw, die na jaren afwezigheid plots terugkeert,

uit tot een volwaardige tweede hoofdrol. Met haar lage, dikke stem en met haar lijf in uitdagende kleding geperst, speelt zij de artistieke vrouw die leeft voor de liefde, maar die de houdbaarheidsdatum voelt naderen. Of al is gepasseerd. Zij zorgt voor de warmte en de hoop in de drama. De vrouw blijft van Hofmeester houden, wat hij ook zegt en doet. De geestig ontluisterende twistgesprekken tussen Hulst en Schluter zijn het smeermiddel in deze voorstelling.

Regisseur Johan Doesburg scheidt de juiste sfeer voor zijn topacteurs om te kunnen schitteren. Zoals vaker – wie bij Doesburg speelt, maakt meer kans op een toneelprijs. De bijrollen zijn minder goed bezet, en het onderstrepen van de tragiek met dramatische muziek en onheilspellend licht had wat minder gemogen. Maar daar staat veel tegenover: Doesburgs onnadrukkelijke regie trekt ons vloeiend door het verhaal, van het jolige begin tot Hofmeesters diepe wanhoop in het woestijnzand van Namibië.